

Tijdingen

09/06

Een veilige Westerschelde willen we allemaal

Medewerkers van het Vessel Traffic Service Schelde Gebied (VTS-SG) en de Veiligheidsregio volgden de verrichtingen de MSC Beatrice op de voet. Met 366 meter en 14.000 containers het grootste containerschip dat ooit op de Westerschelde voer.

“Voor ons eigenlijk niets bijzonders”, zegt Eric Adan van het Schelde Coördinatiecentrum (SCC). “24 Uur per dag, zeven dagen per week houden wij met 22 radartorens en vijf bemande radarposten in Nederland en Vlaanderen alle scheepsbewegingen nauwkeurig in de gaten. Wij kijken mee met de loods, die goed op de hoogte is van lokale omstandigheden zoals stroming. Wij vullen zijn kennis aan met het actuele verkeersbeeld. Het gaat er zeer professioneel aan toe.”

Vijftien minuten

Jeroen Brussé van de Veiligheidsregio: “Als er dan toch iets misgaat op de Westerschelde, gaan allerlei processen spelen. De veiligheid van de bemanning en de inwoners van Zeeland staan hierbij altijd voorop. Een schip met gevaarlijke stoffen aan boord, kan een gevaar voor mens en omgeving worden. Daarom is het belangrijk dat de ladinggegevens van het schip binnen vijftien minuten bekend zijn

bij het Regionaal Operationeel Team (ROT). Dit team zorgt er voor dat de calamiteit wordt bestreden en dat de schadelijke gevolgen zo veel als mogelijk is worden beperkt.” Bij een incident op de Westerschelde wordt altijd opgeschaald naar regionaal niveau. In het ROT schuift naast gemeente, politie, brandweer en geneeskundige hulpdiensten ook Rijkswaterstaat aan. Een specialistisch actiecentrum met gevaarlijkstoffeskundigen van de brandweer en nautische specialisten van Rijkswaterstaat analyseert de situatie en de mogelijke gevolgen. Om het incident zo effectief mogelijk te bestrijden en de schade zoveel mogelijk te beperken brengt het advies uit aan het Regionaal Beleids-team dat de noodzakelijke bestuurlijke maatregelen treft. Bijvoorbeeld het aansturen van de sirenes en de informatievoorziening via Omroep Zeeland.” Eric Adan: “De samenwerking met de veiligheidsregio gaat goed. Omdat we regelmatig contact hebben

en ervaring opdoen, groeit het vertrouwen in elkaar.”

Heldere afspraken

Om de ladinggegevens binnen het kwartier beschikbaar te hebben, zijn duidelijke afspraken gemaakt. Eric Adan: “Voordat een schip met gevaarlijke stoffen de Westerschelde opvaart, stuurt het de ladinggegevens naar de haven van bestemming. De havenautoriteit voert de gegevens in in het eigen havensysteem dat weer gekoppeld is aan het informatieverwerkingssysteem van de Schelderadar-keten. Wij gebruiken deze gegevens voor een optimale verkeersbegeleiding”. De havens zijn ook verplicht de volledige ladinggegevens door te geven aan Safe Sea Net (SSN). “Dat is eigenlijk een grote verzamelmak waar alle informatie centraal wordt opgeslagen.” Wanneer zich problemen voordoen, vraagt het SCC de gegevens op bij SSN en stuurt ze direct digitaal door naar het ROT.

Deltawater

De veiligheidsmaatregelen voor de Westerschelde zijn het resultaat van het project Samenwerken en Slagkracht. “In het project is ook het nieuwe rampbestrijdingsplan Westerschelde opgesteld”, vertelt projectleider Jeroen Zonnevillle. “Dit regelt dat bij een calamiteit op de rivier niet alleen een coördinatiepost op het land aanwezig is, maar ook te water. Dit coördinatieteam kan tot dichtbij het incident komen en vormt als het ware de ogen en oren van het ROT. Verder hebben we met dit project gezorgd dat de versnippering is verdwenen en dat alle betrokken partijen tijdens een incident samenwerken, ook uit Vlaanderen en dat is wel uniek.” Het resultaat van Samenwerken en Slagkracht is niet alleen nuttig voor de Westerschelde maar voor alle wateren in onze regio. Met het project Deltawater worden daarom deze ervaringen omgezet naar toepassingen voor alle Zeeuwse wateren. ■

Toerisme en recreatie belangrijk voor Zeeland

Carla Schönknecht, directeur Promotie Zeeland Delta, lid VVD - statenfractie

De economische betekenis van toerisme en recreatie kunnen we op twee manieren benaderen: de aanbodbenadering, het maatschappelijk effect en het aantal personen dat werkzaam is in toerisme en recreatie. En de vraagbenadering, de bestedingen en aantal overnachtingen van toeristen en recreanten. De conclusie aan beide zijden is: toerisme en recreatie is van groot belang voor de provinciale en regionale economie.

De sector heeft de afgelopen jaren een daling in het aantal overnachtingen doorgemaakt. De concurrentie uit binnen- en buitenland is enorm. De toeristische sector heeft investeringsimpulsen nodig, maar loopt daarbij direct aan tegen langlopende procedures en beperkende wetgeving op het gebied van natuurbehoud en ruimte. De belangrijkste uitdaging voor ondernemers en overheid is om door samenwerking oplossingen te vinden waardoor innovatie van de sector wordt bevorderd in plaats van belemmerd. Het provinciaal beleid op het gebied van toerisme en recreatie moet de aandacht vooral richten op: kwaliteitsinvesteringen, infrastructurele investe-

ringen, samenwerking met onder andere toeristische belangenorganisaties, marktpartijen en lokale en provinciale overheden en - last but not least - promotie en marketing. Algemene toeristische promotie is van groot belang voor deze belangrijke pijler van de Zeeuwse economie en wel om de volgende redenen:

- In een wereld met duizenden bestemmingen is zichtbaarheid van een bestemming of een merk van essentieel belang. Het is niet voor niets dat de commerciële bedrijven tot soms wel een kwart van hun budget aan promotionele activiteiten besteden. Nieuw opkomende, toeristische provincies (zoals bijvoorbeeld Groningen, Drenthe en Friesland) zijn goed zichtbaar, waardoor de concurrentiepositie van Zeeland verzwakt;
- Toeristische promotie draagt bij aan een positieve imagovorming van de provincie Zeeland. Bezoekers en ondernemers ervaren Zeeland nu als 'oubollig'. Dit verdient een nieuwe structurele impuls om een andere beeldvorming tot stand te brengen.
- Er is geen beter promotiemiddel dan een gast die éénmaal in Zeeland op vakantie is geweest, daardoor een passie heeft gekregen voor het gebied en vervolgens overweegt om er te komen wonen en werken. Veel 'nieuwe Zeeuwen' zijn op deze wijze met de provincie in aanraking gekomen.
- Promotie zorgt voor meer overnachtingen en bestedingen in het gebied en heeft daarmee een positief effect voor de Zeeuwse economie.

De diversiteit van het Zeeuwse aanbod op het gebied van recreatie en toerisme is enorm en biedt volop kansen. Het is belangrijk dat de provincie Zeeland via haar stimulerende en faciliterende rol het ondernemersklimaat versterkt, waardoor het voor (nieuwe) ondernemers aantrekkelijk wordt in Zeeland te investeren. ■

Op Volle Kracht in uitvoering

Een duidelijke taakomschrijving, een overzichtelijk organisatie-schema en een scherpe doestelling; dat zijn enkele belangrijke hoofdingrediënten van het Uitvoeringsprogramma Energie en Klimaat (UPEK). Het UPEK is het uitvoeringsprogramma van de strategienota Energie en Klimaat: Op Volle Kracht. In Op Volle Kracht staan de ambities wat betreft het energie en klimaatbeleid. De doelstelling vanuit de strategienota is duidelijk: "Een evenredige bijdrage aan de nationale doelstelling op het gebied van energiebesparing, duurzame energie en de uitstoot van broeikasgassen". In het UPEK wordt beschreven hoe de interne organisatie is opgezet en hoe de communicatie gaat verlopen. Verder is een actieprogramma opgenomen met lopende projecten.

Organisatie

Het klimaatbeleid is een breed beleidsveld waarbij veel afdelingen zijn betrokken. Er is voor gekozen een programmteam samen te stellen waarin de afdelingen Ruimte, Milieuhygiëne, Economie, Bedrijfsvoering en Verkeer en Vervoer zijn vertegenwoordigd. De programmamanager, Henk Assink, zal deze groep voorzitten. Daarnaast is er een klankbordgroep in oprichting waar verschillende organisaties in zijn vertegenwoordigd. Deze groep wordt voorgezeten door Marten Wiersma, gedeputeerde Economie en Milieu. De klankbordgroep denkt mee over prioriteiten en over hoe problemen en knelpunten kunnen worden weggenomen.

Taken

De uitvoering van het energie- en klimaatbeleid van de provincie Zeeland is voor een belangrijk deel afhankelijk van de ambities en inspanningen van de maatschappelijke partners. Vaak zal de rol van trekker liggen bij die partners en zal de provincie voornamelijk een faciliterende, coördinerende en ondersteunende rol vervullen. Vanuit de coördinerende rol zal de provincie Zeeland een systeem opzetten om gerealiseerde energiebesparing binnen de provincie te monitoren. Vanuit de ondersteunende rol zal de provincie een subsidieregeling uitzetten. Deze subsidieregeling ondersteunt projecten in de voorbereidingsfase, haalbaarheidsstudies bijvoorbeeld. De subsidieregeling zal in het najaar worden uitgezet via een tendersysteem.

In het UPEK staan activiteiten die door externe partijen en de provincie worden uitgevoerd. Er zijn uiteenlopende projecten. Zo is er het project Zon op School. In dit project worden zonnepanelen geplaatst op basisscholen om zo duurzaamheid onder de aandacht te brengen in het Zeeuwse basisschoolleerlingen. Een ander voorbeeld is het project Klimaatneutrale organisatie. De provincie Zeeland heeft zelf de ambitie om als organisatie in 2012 klimaatneutraal te zijn. Een groot project met een ambitieuze doelstelling. Het UPEK is een levend document, waar projecten aan worden toegevoegd. Het kan via de website van de provincie Zeeland worden gevolgd. ■

■ Ontdekkingsreis te voet: Wandelnetwerk Zeeland

Zeeland heeft stranden, dijken, kreken, natuurgebieden, verdedigingslinies en akkers. Om onbevangen van dit mooie Zeeuwse landschap, de natuur en de cultuurhistorie te genieten is het Wandelnetwerk Zeeland opgezet.

“De provincie Zeeland ontwikkelt samen met Routebureau Zeeland, Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) en enkele andere partijen een wandelnetwerk in Zeeland. Tot en met 2013 wordt er zeker 500 kilometer wandelnetwerk aangelegd. Er worden naar verwachting zeven wandelnetwerken gerealiseerd. Waar mogelijk worden deze met elkaar verbonden,” aldus Marion Struik, beleidsmedewerker

natuur en landschap Provincie Zeeland.

Uitbreiding

Eén van de eerste wandelnetwerken dat is voltooid, is het Kiekendiefpad. Een wandeling van 75 kilometer over boerenland, binnendijken en stille weggetjes in de omgeving van Wolphaartsdijk, Schenge en Wilhelminapolder. Op dit moment wordt gewerkt aan een wandelnetwerk in het

Nationaal Landschap De Zak van Zuid-Beveland: Sporen in de Zak. Hiervan is al 75 kilometer gereed. Arjan de Hulster, projectleider Wandelnetwerk Zeeland vanuit SLZ: “Het kost veel tijd om alle partijen op één lijn te krijgen, maar als er een stuk wandelnetwerk officieel in gebruik wordt genomen, dan spat de trots en het enthousiasme van de gezichten af.” In Oost-Zeeuws-Vlaanderen

wordt gewerkt aan een wandelnetwerk en dit jaar wordt op Walcheren gestart met een project. In andere delen van de provincie lopen initiatieven. Joke de Witte, recreatieondernemer en eigenaar van een Zeeuws wandelvakantieverblijf De Witte Wandelingen, vindt het Wandelnetwerk een geweldig goed initiatief. “Ik was één van de initiatiefnemers van het Kiekendiefpad en zet me graag in voor Zeeland

als wandelprovincie, want daar staan we nog veel te weinig om bekend.”

Informatie

Meer informatie over het Wandelnetwerk Zeeland is te vinden op www.routebureau-zeeland.nl, www.zeeland.nl/toerisme_recreatie/wandelen/ en www.landschapsbeheer.nl/zeeland. Er is ook een provinciale beleidsnota Wandelnetwerk Zeeland beschikbaar. ■

■ De Zeeuwse kantorenmarkt in kaart gebracht

In het kader van een derdejaars HBO-stage Ruimtelijke Ordening en Planologie (NHTV) is in opdracht van de provincie Zeeland onderzoek gedaan naar de kantorenmarkt in de regio.

Het onderzoek richt zich op de vier steden en de vier regionale dragende kernen.

Per stad zijn de bekende kantoorlocaties en de grotere solitaire vestigingen in kaart gebracht. Naast de kantoorpanden die in gebruik zijn, is er gekeken naar de leegstand. En er is gekeken naar de verborgen capaciteit. Dat wil zeggen: gebouwen die nu nog een andere bestemming hebben dan kantoor, maar die wel de mogelijkheid hebben om als kantoor te functioneren. Het resultaat van het onderzoek is een rapport dat als naslagwerk dient voor de provincie. Het rapport zal

ook de basis gaan vormen voor het kantorenbeleid in de Omgevingsbalans 2009, de tussentijdse evaluatie van het Omgevingsplan 2006-2012.

In omvang gegroeid

Tot 2007 deed het Rijk de monitoring van de kantoorlocaties via provincies en gemeenten. Dit beperkte zich tot locaties met een oppervlak van rond de tienduizend m² brutovloeroppervlak. Uit deze nieuwe inventarisatie, die door middel van veldwerk en contact met gemeenten is

opgesteld, blijkt dat in Zeeland geen nieuwe kantoorlocaties tot ontwikkeling zijn gekomen. Wel is het aantal vierkante meters op een aantal locaties toegenomen. Zo zijn de clusters Stationspark in Goes en Veldzigt in Middelburg in omvang gegroeid. De laatste paar maanden stagneert de uitgifte met name in het Stationspark als gevolg van de economische crisis. De gevolgen van de crisis zijn in Middelburg in mindere mate zichtbaar. In Veldzigt zal binnenkort het één na laatste

kantoorpand worden gebouwd en ook voor de rest van het gebied ten westen van het NS-station zijn de plannen zo goed als afgerond. Voor de nabije toekomst is Middelburg alvast op zoek naar nieuwe locaties. Voornamelijk in en bij Ramsburg in Noordoost-Middelburg, daar waar de N57 voor de nieuwe ontsluiting zal gaan zorgen, zijn deze locaties gevonden. In de overige steden en kernen hebben zich de afgelopen jaren geen noemenswaardige ontwikkelingen voorgedaan. ■

Kort Nieuws ■

■ Landelijke smogberichten

Wanneer zich op enig moment een ernstige smogsituatie voordoet, is het niet langer de provincie die dit bekend maakt, maar het Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieuhygiëne (RIVM). De nieuwe situatie is dit voorjaar ingegaan.

Daarvoor was de provincie de boodschapper van de vervuilde lucht door ozon of fijn stof of een combinatie van de twee. De smogberichten werden via de media en internet bekend gemaakt. Ook de GGD en de waterschappen werden vanuit de provincie geïnformeerd.

Overigens kwamen de berichten toen ook al voort uit metingen die gecoördineerd werden bij RIVM. RIVM brengt op zijn site actuele informatie over onder meer de luchtkwaliteit. Daar kan ook de situatie per provincie worden bekeken. Via www.rivm-data kunnen de gegevens worden geraadpleegd.

■ Digitaal Europoloket

Sinds begin juni beschikt de provincie op haar site over een digitaal Europoloket: www.zeeland.nl/europoloket. Via het loket wordt informatie geboden over onder meer subsidies en wet- en regelgeving. Duidelijk wordt welke provincieambtenaren contactpersoon zijn voor de diverse Europese projecten en programma's. En er wordt gemeld waar die medewerkers bereikbaar zijn. Er is een activiteitenkalender met een overzicht van evenementen en besluitvormingsdata voor de Europese projecten. Via links kunnen het huis van de Nederlandse provincies in Brussel en de Scheldemondraad van de euroregio worden bezocht. Ook met andere interessante sites zijn links voorhanden. Documenten zijn te raadplegen, zoals de Handleiding voor diensten van algemeen en economisch belang (DAEB) en staatssteun en het handboek Aan de slag met Europese subsidies.

■ Inbreng Zeeuwse inwoners gevraagd bij kustbeleid

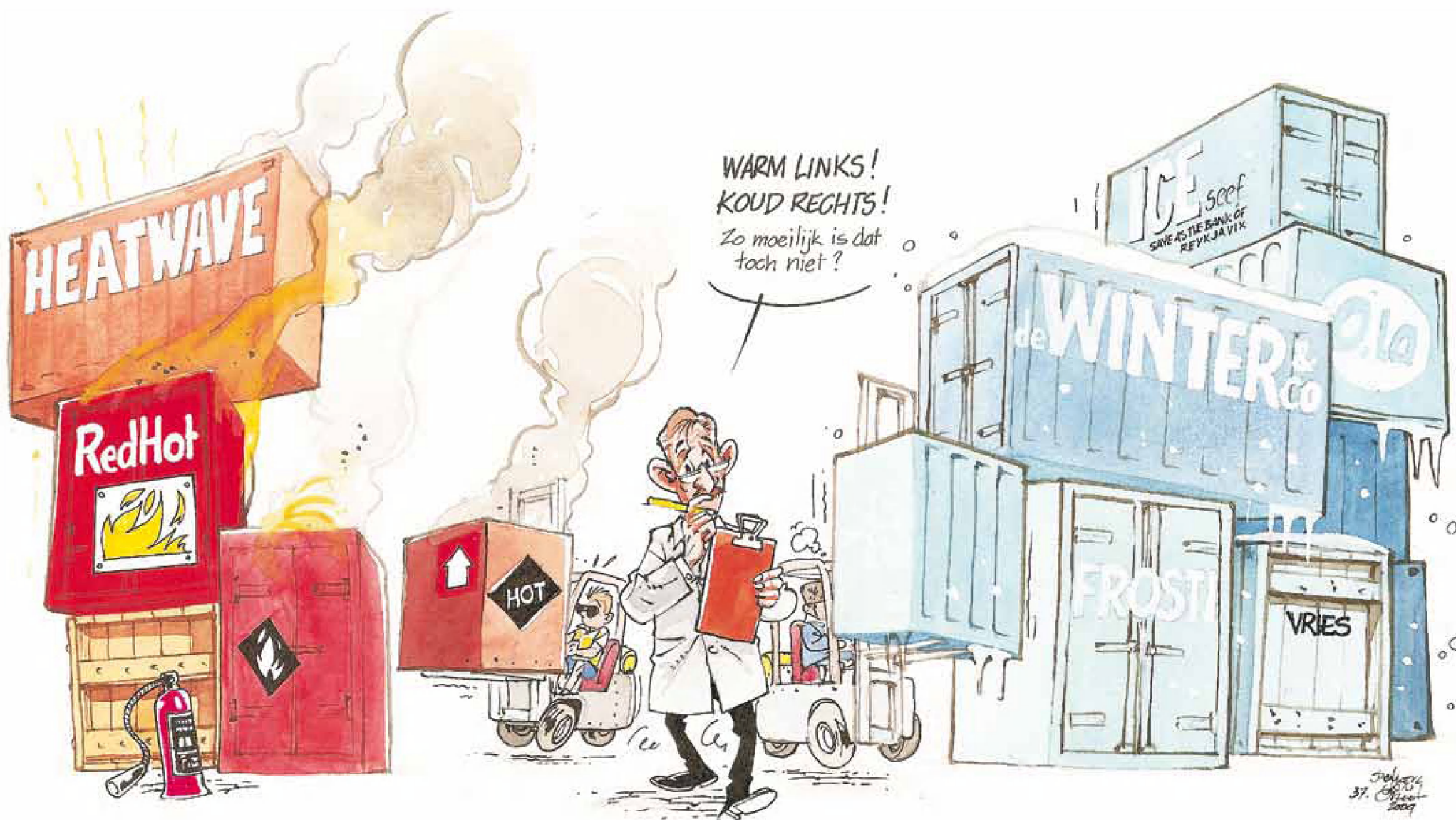
Vanaf eind juli 2009 vraagt de Provincie Zeeland inwoners mee te denken en te adviseren over kustversterking en veiligheid in hun omgeving. Via een online vragenlijst op waterkeringen.zeeland.nl krijgen inwoners een beeld van alles wat er bij de bescherming van de kust komt kijken en hier kunnen zij hun mening geven over hun voorkeur voor kustverdediging. Onder de inzenders wordt één gelukkige uitgeloot, die een helikoptervlucht wint langs de Zeeuwse kust. De provincie Zeeland wil op deze manier dat er breder wordt nagedacht over maatregelen om een klimaatbestendige, veilige toekomst van Zeeland te realiseren, die tegelijkertijd aansluit bij uw wensen als inwoner. De uitkomsten van de enquête dienen als advies voor het nog te formuleren kustbeleid.

De enquête is onderdeel van het project 'Zeeuws Kustbeleidsplan'. Dit is een initiatief van de provincie Zeeland, de waterschappen, de kustgemeenten en Rijkswaterstaat, die zich hebben verenigd in het Zeeuws Overlegorgaan Waterkeringen (ZOW). Het Kustbeleidsplan gaat over de maatregelen die noodzakelijk zijn om het Zeeuwse land op zeer lange termijn te beschermen tegen overstromingen, zodat het voor u een aantrekkelijk gebied blijft om in te wonen. Het ZOW stelt dit kustbeleid op, uw adviezen neemt het daarin mee. De website waterkeringen.zeeland.nl geeft meer uitleg over het kustbeleid en de mogelijke maatregelen voor kustversterking.

Surf naar waterkeringen.zeeland.nl, denk mee over kustversterking in uw omgeving en maak kans op een rondvlucht boven onze mooie Zeeuwse kustlijn!

■ Koude-warmte-opslag in Zeeland

Koude-warmte-opslag (KWO) is een innovatieve, duurzame energievoorziening waarbij de bodem een centrale rol speelt. In Zeeland staat maar één procent van het in Nederland geïnstalleerde vermogen. Tijd voor een stimuleringsproject.

Het uitgangspunt voor koude-warmte-opslag (KWO) is eenvoudig: de warmte (energie) die in de zomer over is, stop je in de bodem. In de winterperiode, wanneer je de energie nodig hebt, haal je het er weer uit. De bodem als batterij zogezegd. De techniek om KWO te realiseren vraagt hogere investeringskosten dan een regulier energieconcept (in verband met boorwerk, installatiewerk en aanschaf warmtepomp), maar daar staat tegenover dat de maandelijkse energierekening uiteindelijk lager is.

Maatschappelijke opgave

Lagere energierekeningen; daar willen mensen vaak meer van weten. En dat bleek ook wel tijdens de KWO-thema-

dag op 14 mei. Bij de ruim 120 aanwezigen waren veel vakgebieden vertegenwoordigd: makelaars en notarissen, installatiebedrijven en aannemers, adviesbureaus en architecten, beleidsmedewerkers van gemeenten en provincie, woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars.

Gedeputeerde Marten Wiersma opende de dag door te wijzen op de maatschappelijke opgave waar we als Nederland voor staan. Zeeland gebruikt verhoudingsgewijs aanzienlijk meer energie dan de rest van Nederland, vanwege de zware industrie. De kansen die de bodemopslag van energie biedt, moeten we zeker gaan benutten, aldus Wiersma.

Bergen informatie

Dagvoorzitter Bert van Leerdam hield alle aanwezigen en sprekers bij de les. En dat was nodig, want het was een volle dag. De aanwezigen kregen bergen aan informatie over de bodem, energieconcepten, gesloten en open systemen, beleid, vergunningen, en technieken. Veel interesse was er voor de ontwikkelde rekentool. Dit programma is in opdracht van de provincie Zeeland ontwikkeld en geeft niet alleen aan of een KWO-toepassing ergens in Zeeland kan en mag, hij maakt ook een inschatting van de financiële terugverdientijd voor een specifiek project in Zeeland. Nog voor de zomervakantie komt de tool voor iedereen beschikbaar via www.zeeland.nl. Inmiddels

is ook landelijk veel aandacht voor dit rekenprogramma en er wordt nagedacht of de tool kan worden omgebouwd tot een webapplicatie.

De dag werd afgesloten met een levendige paneldiscussie. Iedereen onderstreepte de stelling dat KWO veel kansen biedt, ook in Zeeland. Iedereen beaamde ook dat regulatie en ordening nodig zijn. De wijze waarop dit moet gaan worden gereguleerd, is punt van discussie. Landelijk is deze discussie inmiddels goed op gang gekomen. Medio 2010 valt er verandering van wetgeving te verwachten. De provincie Zeeland volgt deze discussie nauwlettend.

Via deze internetlink zijn de presentaties van de KWO-the-

madag terug te vinden: http://provincie.zeeland.nl/milieu_natuur/duurzame_energie/actueel. ■

■ Ruimtelijke sturing aquacultuur

Ruimtelijke sturing in de aquacultuur wordt gekenmerkt door stimulans, regie en uitsluiting. Die visie leggen het Kwaliteitsteam Zeeland en de werkgroep Inbedding aquacultuur neer in hun rapport. Op weg naar een ruimtelijke strategie voor aquacultuur op land.

In de gebieden met overheersend zoet grondwater en in natuurgebieden wordt aquacultuur uitgesloten. In de nationale landschappen worden strenge eisen gesteld en in de gebieden die daarna resteren, wordt vanuit de provincie en de gemeenten geregisseerd.

Drie vormen

Behalve de drie-eenheid stimulans, regie en uitsluiting worden drie vormen van aquacultuur onderkend: teelt

in bedrijfsgebouwen, teelt in vijvers en teelt in combinatie met recreatie en toerisme. Voor de teelt in bedrijfsgebouwen is vestiging op zoute bedrijventerreinen het handigst. De clustering maakt allerlei voorzieningen, zoals aan- en afvoer van zout water, rendabeler dan wanneer de bedrijven verspreid over een gebied tot ontwikkeling komen. Zoeklocaties zijn Zierikzee, Bruinisse, Vlissingen, Yerseke, Breskens en Terneuzen.

Waar de aquacultuur in vijvers wordt bedreven, moeten die, zeker als het om grootschalige bedrijvigheid gaat, goed in het landschap worden ingepast. Boven de vijvers worden immers netten op staken gespannen. Het kwaliteitsteam verwoordt het zo: 'Ook al is de toekomst voor productiebedrijven vooralsnog onzeker, toch is het voor de provincie Zeeland met zijn grootschalige akkerbouwgebieden, cruciaal om nu al na te denken over

hoe een mogelijke transformatie naar vijverlandschappen een verrijking kan opleveren in plaats van op termijn een collectief gevoel van spijt en schaamte'. Er zijn drie zoekgebieden voor het vijverlandschap: rond Bruinisse, Co-lijnsplaat en Yerseke. De derde categorie is min of meer vergelijkbaar met forellenvijvers, waar recreanten hun eigen maaltje bij elkaar vissen. In Zeeland zou dit een verbreding van het toeristische aanbod kunnen betekenen. Zeker als dan ook de eigen zeekraal of zeeaster kan worden gesneden. Zoeklocaties hiervoor zijn het Veerse Meer en zijn oevers, Neeltje Jans, Prunje op Schouwen-Duiveland en Waterdunen, Hoofdplaat en

Perkpolder in Zeeuws-Vlaanderen.

Werkgroep

De werkgroep Inbedding aquacultuur is een uitvloeisel van de themadag Aquacultuur die vorig jaar in Yerseke werd gehouden. Zijn opdracht is aan de hand van een visie een handreiking voor gemeentelijke bestemmingsplannen en structuurvisies te maken. Ook wordt een convenant voorbereid om het stimulerend beleid gestalte te geven. De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de provincie, negen van de dertien Zeeuwse gemeenten, de twee waterschappen, rijkswaterstaat en de belangenorganisatie De Zeeuwse Tong. Het kwaliteitsteam bood van meet af aan zijn expertise aan. Ook de Zeeuwse Milieufederatie en de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie schoven aan. ■

Natuurontwikkeling in Zeeland

Al vele jaren wordt er in Zeeland hard gewerkt aan het behoud en herstel van de natuur. Daarbij staat de aanleg van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) voorop: een stelsel van robuuste natuurgebieden, die onderling verbonden zijn. De EHS zal ook in de toekomst ruimte bieden aan de typisch Zeeuwse natuurwaarden van duinen, deltawateren, kreken en oudlandmoerassen. Deze natuur (op de grens van land en water, zoet en zout en zand en klei) is van internationale waarde en draagt in belangrijke mate bij aan de Zeeuwse identiteit, het 'Zeelandgevoel'. Dit is niet alleen van belang voor het behoud van de biodiversiteit maar heeft ook een positief effect op recreatie en toerisme, wonen en werken, gezondheid, et cetera. Het beleid kent twee belangrijke pijlers: bescherming van

bestaande natuurwaarden en ontwikkeling van nieuwe natuurgebieden. Bij de natuurontwikkeling is een goede afstemming met de landbouw essentieel. Hiervoor zijn spelregels geformuleerd en waar mogelijk wordt gestreefd naar een wederzijds belang, met name binnen landinrichting.

Op verzoek van Provinciale Staten is door het college van Gedeputeerde Staten de informatieve brochure 'Natuurontwikkeling in Zeeland' opgesteld, waarin de uitgangspunten voor natuurontwikkeling in Zeeland nog eens overzichtelijk en bondig staan weergegeven.

De brochure is te bestellen via het informatiecentrum van de provincie Zeeland en te downloaden via de website: www.zeeland.nl/informatiecentrum. ■

Waterbeheerders uit Amerika op bezoek

Op 27 mei heeft een team van 25 Amerikaanse wateringenieurs een vijfdaags bezoek gebracht aan ons land om kennis te maken met het Nederlandse waterbeleid. Naast het bezoeken van belangrijke waterprojecten, is ook ingegaan op de maatregelen voor klimaatverandering.

Het werkbezoek werd georganiseerd door The Florida Earth Foundation, Rijkswaterstaat en UNESCO-IHE in Delft. Het Florida-Holland Connection team is de derde delegatie die een bezoek brengt aan Zeeland. Dit heeft alles te maken met de nasleep van de orkaan Katrina. Nederland staat sinds de watersnoodramp bekend om haar degelijke waterbeleid. De Amerikanen – voornamelijk ingenieurs, ambtenaren van het United States Army Corps of Engineers (het Amerikaanse Rijkswaterstaat), advocaten en studenten – verdiepten zich

tijdens het korte bezoek in de watergeschiedenis van Nederland en de huidige maatregelen met betrekking tot het watermanagement.

Zeeuws waterbeleid

De Amerikaanse delegatie bezocht verschillende waterprojecten in Zuid-Holland en Brabant. Na positieve reacties van eerdere Amerikaanse bezoekers, moest ook Zeeland in het programma worden opgenomen. Het Zeeuwse bezoek werd georganiseerd door de Provincie Zeeland, het Waterschap Zeeuwse Eilanden

en het projectbureau Zeeweringen. De Deltawerken bij Neeltje Jans, de constructie van het Nederlandse Kust Defensie Systeem op Walcheren en de Zwakke Schakels rond Zoutelande en Nolle-Westduin werden bezichtigd.

Indrukwekkend

De Amerikanen waren onder de indruk van de Nederlandse maatregelen met betrekking tot watermanagement. Teamleider Stan Bronson: “Jullie standvastigheid en inspanningen, gecombineerd met een geïntegreerde aanpak,

heeft ons geïnspireerd en zal gaan dienen als model in onze toekomstige activiteiten in de Verenigde Staten.” Ook de sterke belofte en inspanningen om een herhaling van de watersnoodramp te voorkomen, ontging de Amerikanen niet. “We hebben bewondering voor jullie investeringen in veiligheid. Jullie bereiden je goed voor op de toekomst. Wij waarderen het dat jullie deze kennis met ons delen.” Tegelijkertijd bracht een vergelijkbare delegatie, onder leiding van senator Mary Landrieu, ook een bezoek aan

ons land. Bij terugkomst stond het volgende citaat in de krant: “De VS zou de Nederlandse beleidsmaatregelen voor overstromingsbeperking moeten aangrijpen”.

Tot slot kon ook het Hollandse weer natuurlijk niet onbesproken blijven. Florida staat bekend om zijn hete, droge zomers. De kracht van de wind en de golven die eind mei langs de Zeeuwse kust bulderde, vormden voor de Amerikanen dan ook een memorabele herinnering. ■

Werken aan natuurherstel Oosterschelde ■

Na de watersnoodramp van 1953 werden de Hollandse IJssel, het Veerse Gat, het Haringvliet en het Brouwersgat met grote haast afgesloten. Dat de afsluiting van deze zeearmen gevolgen had voor de natuur, daar werd niet bij stil gestaan: wie had het over bruinvissen, zalm en paling terwijl dé ramp 1.836 mensenlevens had geëist?

Eeuwenlang is de Zuidwestelijke Delta een gebied geweest met een zeer hoge visproductiviteit, hoge ecologische én hoge economische waarde; allemaal het gevolg van de ontmoeting van zout en zoet water. De afsluitingen hebben ervoor gezorgd dat het eens zo gezonde gebied intussen onherkenbaar is veranderd. Vispopulaties zijn uitgedund, de soortenrijkdom is met 85% afgenomen en de kwaliteit van zeegras gaat gestaag achteruit. Ook hebben de afsluitingen weerslag op de schelpdierensector. De productiviteit in de mossel- en oesterteelt neemt sterk af, evenals de beschikbaarheid van mos-

selzaad. Vijfenvijftig jaar na de watersnoodramp is het besef ontstaan dat het anders moet. De natuur moet kunnen herstellen. Daarom is besloten tot een experiment.

Proef Oosterschelde

De provincie Zeeland, Rijkswaterstaat en het Wereld Natuur Fonds zijn nu gestart met voorbereidingen voor de proef in de Oosterschelde, in samenwerking met de Nederlandse Oestervereniging, twee grote schelpdierkweekbedrijven en de Zeeuwse Milieufederatie. De Krammersluizen en de Bergsediepsluis tussen het Volkerak Zoommeer en de Oosterschelde worden, zonder

negatieve effecten voor de landbouw, een aantal keren geopend (natuurvriendelijk bediend) om te meten of de samenkomst van zoet en zout water effecten heeft voor de natuur en de schelpdierensector in de omgeving. Het is de bedoeling dat het project een sterke voorbeeldrol gaat innemen. In 2010 loopt de proef af en wordt er meer duidelijk over de resultaten.

Natuur en techniek als bondgenoten

‘Veilig waar het moet, flexibel waar het kan’, is het motto voor de ontwikkeling van de Nederlandse delta. De verleiding om alles af te sluiten

is nog steeds groot, maar de Zeeuwse partners zijn ervan overtuigd dat het natuurlijker kan. De oplossing ligt in een combinatie van sterke dijken en flexibele waterkeringen waar het móét, en meegaan met het water waar het kán. Zo ontstaat een veilige en rijke delta, die minder kostbaar is dan het vernieuwen van de huidige Deltawerken en waarin de natuur de kans krijgt te herstellen. Dit is helemaal conform de Integratie Visie Deltawateren (2003) van de provincie Zeeland, die nu wordt uitgewerkt tot het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta. Met deze nieuwe vorm van samenleven met het

water moet nog veel ervaring worden opgedaan. De proef vormt een eerste bijdrage. ■

Integrale veiligheid centraal bij gemeentebezoeken

Bij de gemeentebezoeken van Karla Peijs, Commissaris van de Koningin, is ervoor gekozen deze in het teken te zetten van de integrale veiligheid. Vlissingen beet het spits af gevolgd door Hulst en Goes.

Ook al stond hetzelfde thema centraal, de drie programma's lieten steeds een andere invalshoek zien. Door alle activiteiten en problemen op het gebied van veiligheid per gemeente naar boven te laten komen, ontstaat uiteindelijk een beeld van alle gezamenlijke en individuele problemen.

De provincie kan een bijdrage leveren aan de oplossingen door partijen samen te brengen. Het beleidskader Integrale Veiligheid biedt bovendien een prima mogelijkheid om projecten financieel te ondersteunen.

Huiskamerproject

In de gemeente Vlissingen stonden de aanpak van jeugdproblematiek en de probleemwijken centraal. Mevrouw Peijs werd ontvangen in de wijk Bossenburgh. Een politiemann, een maatschappelijk werker en een buurtbewoner legden uit hoe met de inzet van het Jeugd Interventieteam problemen met jongeren worden aangepakt. Het team bezoekt ouders van jongeren die overlast veroorzaken thuis en geeft daarmee een duidelijk signaal dat ingrijpen noodzakelijk is. Tegelijkertijd wordt naar een mogelijke hulpvraag

gekeken. De methode krijgt een stevig vervolg om ook andere veiligheidsproblemen effectief aan te pakken. Vervolgens bracht mevrouw Peijs een bezoek aan het Huiskamerproject voor drugsverslaafden (HKPD). Hier sprak zij met beheerders, bezoekers en omwonenden.

Veilig ondernemen

Bij de gemeente Hulst lag het accent op veilig ondernemen. Twee winkeliers uit de binnenstad vertelden enthousiast over het Keurmerk Veilig Ondernemen. Winkelgebieden (of bedrijventerreinen) krijgen

alleen zo'n keurmerk als er tussen ondernemers, politie, brandweer en andere belanghebbenden afspraken over het bestrijden van criminaliteit en het bevorderen van veiligheid zijn gemaakt. De uitbater van een kroeg lichtte het convenant Veilig Uitgaan toe. Politie en horecaondernemers zorgen er zo samen voor dat het in binnenstad van Hulst voor iedereen plezierig is om uit te gaan.

Nieuwe kansen

Het project 'Kansen voor de Goese polder' werd tijdens het bezoek aan Goes in de wijk

zelf toegelicht. Dit project richt zich op het verbeteren van de situatie van de wijkbewoners in combinatie met de aanpak van onrechtmatige situaties en gedrag. De aanpak werpt inmiddels zijn vruchten af. Op een school voor voortgezet onderwijs vertelde de veiligheidscoördinator over veiligheid rondom de school en hoe problemen worden aangepakt. Tot slot toonde de politie in Goes hoe de veiligheid in de binnenstad is vergroot sinds grote delen met camera's wordt bewaakt. Dit najaar en in 2010 bezoekt Karla Peijs de andere tien gemeentes. ■

Vernieuwd toezicht ■

De drie zuidelijke provincies werken in 2009 samen aan de implementatie van Vernieuwing Toezicht in Zuid-Nederland.

Het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen, de Vrom-inspectie, de Arbeidsinspectie, de Inspectie Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat, de Regionale Brandweer en de Nederlandse Emissieautoriteit hebben een verklaring ondertekend waarin de intentie wordt uitgesproken invulling te geven aan het programma Vernieuwing Toezicht.

Vergaande samenwerking

Het programma Vernieuwing Toezicht moet zorgen voor een betere kwaliteit en effectiviteit van toezicht. Onder het motto 'toezicht met meer effect en minder last' moet een vermindering van de toezichtlast worden gerealiseerd door middel van vergaande (programmatische) samenwerking.

In de regio Zuid zijn keuzes gemaakt hoe dit in Zuid-Nederland vorm moet krijgen. Zo is besloten dat het programma van toepassing is voor alle inrichtingen die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO) uit 1999 en waarvoor Ge-deputeerde Staten van Zeeland het bevoegd gezag Wet mi-

lieubeheer zijn. Hierdoor wordt aansluiting eenvoudiger bij de structuur die is ontwikkeld in het kader van het BRZO-toezicht. Het programma is ook van toepassing voor een aantal afvalbedrijven. Verder zal afstemming van toezicht plaatsvinden op basis van inhoudelijke overeenkomsten. Dit betekent dat de overheidsdiensten gezamenlijke inspecties uitvoeren als dit op basis van het onderwerp ook zinvol is. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld het DCMR-gebied, waar afstemming plaatsvindt op basis van periode. Hierbij vinden alle inspecties in een beperkte periode van bijvoorbeeld twee weken plaats. Omdat het bedrijf centraal staat, begint implementatie met een inventarisering van de wensen van de bedrijven. Op basis daarvan wordt in het najaar van 2009 de inspectieplanning voor 2010 opgesteld. ■

Krimp en groei in Zeeland

Bevolkingskrimp in Zeeland en toch in tien jaar met ruim tienduizend inwoners groeien? Toch wordt er gesproken over een toekomstig probleem. Wat verklaart deze angst en wat verklaart de krimp in kleine kernen?

Dataverzameling en data-analyse vormden de belangrijkste onderzoeksmethoden voor het achterhalen van factoren die invloed hebben op krimp.

Ondanks groei is het aantal krimpkernen tussen 1999 tot 2009 gestegen van 42 naar 61. In Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren krimpen respectievelijk 56 en 47 procent van de kernen. In Zuid- en Noord-Beveland en Tholen is dit 24 en 13 procent en in heel Zeeland 42 procent.

De groei hangt samen met woningbouw in steden en grote kernen. Dit bundelingsbeleid, dat ook betrekking heeft op voorzieningen en werkgelegenheid, wordt door

de provincie noodzakelijk geacht voor het behoud van grootschalige voorzieningen en grote bedrijven, want deze trekken naar grote plaatsen die willen doorontwikkelen. Maar er is een donkere kant aan de medaille. Kleine kernen worden zoveel mogelijk buiten de monitor woningbouw gehouden. Inwoners vertrekken naar de stad of grote kernen voor een nieuwe woning, waardoor leefbaarheid en toeristische attractiviteit van de kleine kernen onder druk komen te staan.

Ontgroening

Naast urbanisatie heeft in veel kleine kernen ontgroening impact op krimp. In krimpgemeente Sluis heeft maar één kern meer 0-15-jarigen dan 65-plussers en in groei-gemeenten Reimerswaal en Tholen hebben alle kernen meer 0-15 jarigen. Kernen met een sterke geloofsovertuiging hebben over het algemeen meer kinderen. Hierdoor zijn zij beter bestand tegen krimp. Bereikbaarheid, voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid van een kern lijken

geen aantoonbare samenhang te hebben met krimp. Er zijn groeikernen ver van de stad en krimpkernen dicht bij de stad. Het is wél zo dat alle stationskernen groeien. Er is geen verband gevonden tussen krimp en de afwezigheid van een dokter, supermarkt en winkels. Er zijn immers krimpkernen met een groot voorzieningenpakket en groeikernen met een klein voorzieningenpakket. Hetzelfde geldt voor de als 'mooi' benoemde kernen in Zeeland die in ongeveer net zoveel

gevallen krimpen als andere kernen. Uit dit onderzoek blijkt dat factoren die op voorhand in samenhang werden gebracht met krimp, geen samenhang vertonen. Alleen het ontbreken van woningbouw en een geringe geloofsovertuiging hebben samenhang met krimp. ■

In Zeeland staat een huis

Huizen in soorten en maten is het onderwerp in 2009 van de rubriek van fotografe Anda van Riet. Bij de keuze is niet alleen de woonvorm bepalend. Er wordt rekening gehouden met de diverse regio's, waaruit Zeeland is opgebouwd. Voor de architectuurhistorische achtergrond van de diverse huizen verleent kunsthistorica en provinciaal beleidsmedewerker cultuur Berit Sens haar medewerking.

Art Nouveau van invloed in Vlissingen

Deze woningen aan de Koudkerseweg 100 en 102 in Vlissingen vertonen invloeden van de Art Nouveau. Deze internationale, decoratieve stijl was gericht op vernieuwing

van de vormtaal, vaak met gebruik van moderne materialen als (giet)ijzer en toepassing van golvende lijnen en grillige patronen, deels geïnspireerd op de plantenwereld. Beide woningen werden in 1905 gebouwd. Het linker huis kwam

tot stand in opdracht van F.H. Loesberg naar een ontwerp van A.P. Swinkels en vertoont ook invloeden van het Eclecticisme, een stijl waarbij diverse historische stijlmotieven gemengd werden toegepast. Ook in het interieur van de

woningen zijn nog originele elementen uit de bouwtijd aanwezig, met onder andere stucplafonds en tussendeuren met gekleurd glas-in-lood. ■

Gezamenlijk databeheer bodemsanering

Met de handtekeningen van de portefeuillehouders milieu van de Zeeuwse gemeenten en de provincie is de informatie over de bodemsanering in heel Zeeland voor die partijen uitwisselbaar geworden. De dertien gemeenten en de provincie hebben zich

verplicht de eigen bodeminformatie goed te beheren en met elkaar te delen. Bovendien hebben zij uitgesproken dat de gegevens aan derden, zoals makelaars, woningbouwverenigingen en particulieren, kunnen worden verstrekt.

Door de koppeling van alle gegevens wordt goed inzicht verkregen in welke locaties tot 2030 nog moeten worden gesaneerd, waarbij de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de vervuilingen binnen hun bebouwde kom en de provincie daarbuiten. ■

Colofon

Aan deze Tijdingen werkten mee:
Annelien Bij de Vaate, Tjeerd Blauw, Hanneke Blok, Leo van den Brand, Ellen Conlant, Ilse Deurwaarder, Guus Gabriëls, Piet Goossen, Hannah Klompenhouwer,

Karen Kroese, Rutger Meijer, Peter Michielse, Ans van Nieuwenhuijze, Miora Rijk, Carla Schönknecht, Wyanda Schop, Berit Sens, Paul Sterrenburg, Manon Struik, Leen Vermeulen, Joop de Vrie, Wim van Wijngaarden, Karen Kroese (eindredactie).

Fotografie: Anda van Riet, met uitzonde-

ring van pag. 8, foto Ruben Oreef.

Basisontwerp: BOOM* Creatie en Communicatie
Opmaak: provincie Zeeland, afdeling I&D.

Druk: Verhage, Middelburg
Uitgave: Provincie Zeeland, afdeling Communicatie, postbus 6001,

4330 LA Middelburg, tel. 0118-631400, e-mail infocentrum@zeeland.nl.
Abonnementen en losse exemplaren van Tijdingen zijn hier gratis te bestellen.
Adreswijzigingen/opzeggingen: telefoon 0118-631269, onder vermelding van abonneenummer (op de adreswikkelt).